

HØJESTERETS BESLUTNING

afsagt torsdag den 7. december 2023

Sag 51/2023

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Vilhelm Dickmeiss, beskikket)

I tidligere instanser er truffet beslutning af Sermersooq Kredsret den 17. november 2022 (1762/2020) og af Grønlands Landsret den 27. december 2022 (K 256/22).

I beslutningen har deltaget fem dommere: Oliver Talevski, Kurt Rasmussen, Ole Hasselgaard, Rikke Foersom og Julie Arnth Jørgensen.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om ændring af Grønlands Landsrets beslutning, således at det burde have været tilladt anklagemyndigheden at dokumentere fra afhøringsrapporten vedrørende T i forbindelse med kredsrettens behandling af sagen mod ham.

T har påstået stadfæstelse.

Sagsfremstilling

Den 4. oktober 2020 anmeldte F til politiet, at hendes kæreste T havde udsat hende for vold.

T blev samme dag sigtet for vold og afhørt af politiet. Det fremgår af afhøringsrapporten bl.a.:

”Formregler

- Afhøringsform: Personligt på Politigården i Nuuk.
- Afhøringen foregik på dansk.
- Under afhøringen fungerede rpb. Jørgen Davidsen som tolk.
- Afhørte ønskede at gennemlæse sin forklaring. Afhørte blev gjort bekendt med, at afhørte ikke har pligt til at underskrive den, jf. rpl.s § 346, stk. 3.
- Afhørte blev gjort bekendt med at afhørte, jf. Retsplejelovens § 347, stk. 1, ikke havde pligt til at udtale sig til politiet. Afhørte ønskede at udtale sig.
- Afhørte blev gjort bekendt med, at afhørte er berettiget til selv at vælge en mødeberettiget forsvarer, eller efter anmodning at anmode retten om at beskikke en sådan, jf. Retsplejelovens kap. 32, § 320.
- Afhørte ønskede ikke en forsvarer tilstede under afhøringen.”

Ved anklageskrift af 9. december 2020 blev der rejst tiltale mod T for overtrædelse af kriminallovens § 88 ved den 4. oktober 2020 at have slået sin kæreste i ansigtet, så hun pådrog sig en hævelse i hovedet.

Den 17. november 2022 blev sagen hovedforhandlet ved Sermersooq Kredsret. Af kredsretens retsbog fremgår bl.a.:

”T blev gjort bekendt med, at han ikke havde pligt til at udtale sig. T ønsker ikke at udtale sig.

Anklageskriftet blev læst op.

T nægter sig skyldig i forholdet.

...

Anklageren anmodede retten om, at dokumenterer ud fra afhøringsrapport af den tiltalte, jf. retsplejelovens § 467, stk. 3. Anklagemyndigheden fremkom med en højesterets afgørelse, og læste højesterets bemærkninger.

Forsvareren protesterede med den bemærkning at, denne sag kan ikke sammenlignes med en drab og voldtægt sag. Idet sagen vi i dag behandler, vedrører en mildere vold sag i forhold det højesterets afgørelse.

Retten bemærkede at, sagerne ikke kan sammenlignes med sagen som højesteret har behandlet, idet der er tale om en meget grov lovovertrædelse i form af drab og voldtægt, og at der i højesterets bemærkninger fremgår, at:

”Det bemærkes herved, at retsformanden i forbindelse med tilladelsen tilkendegav, at han under belæringen ville redegøre for bevisværdien af en sådan rapportforklaring. Højesteret finder endvidere, at der ikke er begået rettergangsfejl ved den måde, forholdelsen af rapportforklaringen skete på, efter at tiltalte alligevel havde afgivet forklaring.”

Hvorfor retten besluttede ikke at imødekomme anklagemyndighedens anmodning.

Anklagemyndigheden kærede rettens beslutning jf. § 566, stk. 3, nr. 7, og ville sende et kæreskrift til landsretten.”

Ved kredsrettens dom af 17. november 2022 blev T frifundet. Kredsrettens begrundelse lyder således:

”Hverken T eller F har afgivet forklaring i retten. F eller T har ikke opsøgt læge.

Retten lægger efter fotos af T til grund, at han havde et sår ved hånden ved politiets ankomst. Politiet har ved ankomsten til adressen taget fotos af F og T, og havde beskrevet deres ankomst til stede, hvor F og T stod sammen.

Men fotos og anmeldelsesrapporten kan ikke stå alene, til at kunne vurdere at der er foregået, som det i anklageskriftet er påstået. Retten har ikke fået afklaret, hvordan såret er fremkommet hos tiltalte T.

Efter en samlet vurdering af disse beviser finder retten ikke, at anklagemyndigheden har ført det bevis, der er nødvendigt for at dømme i en kriminalsag. Hvorfor T frifindes.”

Kredsrettens dom blev ikke anket.

Den 27. december 2022 stadfæstede Grønlands Landsret kredsrettens beslutning om ikke at imødekomme anklagemyndighedens anmodning om tilladelse til at dokumentere Ts forklaring til politirapport under hovedforhandlingen. Grønlands Landsrets begrundelse lyder således:

”I Grønland udtaler befolkningen sig i langt de fleste tilfælde til politiet, når politiet ønsker at afhøre dem. Det gælder også, når de afhøres med en sigtets rettigheder, og det må antages at hænge sammen med, at der i den grønlandske befolkning generelt udvises stor respekt for og tillid til myndighederne.

Grønlandsk og dansk er både officielle sprog og retssprog. En betydelig del af befolkningen er udelukkende grønlandsk talende, og Grønlands Politi anvender dansk som arbejdsprog.

Herefter, og da alle politiets afhøringsrapporter skrives på dansk, uanset hvilket sprog afhøringen er foregået på, er landsretten enig med anklagemyndigheden i, at landsrettens afgørelse kan få betydning i en række fremtidige sager, og at kæremålet derfor skal tillades i medfør af retsplejelovens § 566, stk. 2, nr. 7. Af de samme grunde finder

landsretten, at anklagemyndigheden har retlig interesse i at få kæresagen behandlet, selv om der er afsagt endelig dom.

Det fremgår af retsplejelovens § 467, stk. 3, at uden for de tilfælde, der er omtalt i bestemmelsens stk. 1 og 2, kan dokumenter, som indeholder erklæringer eller vidnesbyrd, kun benyttes som bevismidler, hvis retten undtagelsesvis tillader det. Der må herefter træffes en konkret afgørelse, hver gang en part anmoder om tilladelse til undtagelsesvist at anvende et dokumentbevis, der er omfattet af retsplejelovens § 467, stk. 3. Landsretten er derfor ikke enig med anklagemyndigheden i, at der altid skal gives tilladelse til dokumentation af politiets rapport om afhøring af tiltalte, hvis retsplejelovens bestemmelser om sigtedes rettigheder er iagttaget.

For at en rapport med gengivelse af tiltaltes forklaring til politiet kan tillades dokumenteret i medfør af retsplejelovens § 467, stk. 3, finder landsretten, at særligt vigtige dele af forklaringen så vidt muligt bør gengives med tiltaltes egne ord, når tiltalte har afgivet forklaring på dansk eller grønlandsk, jf. retsplejelovens § 347, stk. 2. Endvidere skal tiltalte have reel mulighed for at gøre sig bekendt med indholdet af forklaringen og for at komme med rettelser og tilføjelser, jf. retsplejelovens § 346, stk. 3.

Det fremgår af den omhandlede rapport, at afhøringen foregik på dansk, og at en reservopolitibetjent blev anvendt som tolk. Det må herefter lægges til grund, at tiltalte er grønlandsk talende og ikke behersker dansk på et sådant niveau, at han kan afgive forklaring på dansk eller forstå en dansk gengivelse af hans grønlandske forklaring. Det må endvidere lægges til grund, at de væsentligste dele af tiltaltes forklaring kunne have været gengivet med tiltaltes grønlandske ord, hvilket formentlig ville have givet en mere forståelig gengivelse af tiltaltes forklaring.

Herefter, og da tolkningen mellem grønlandsk og dansk blev varetaget af en ansat hos Grønlands Politi, finder landsretten, at der ikke er grundlag for undtagelsesvist at tillade afhøringsrapporten dokumenteret i medfør af retsplejelovens § 467, stk. 3, og derfor stadfæstes kredsrettens beslutning.”

Den 16. januar 2023 oplyste Grønlands Politi i en mail til Statsadvokaten i København, at der ikke er udarbejdet retningslinjer for politiets tolkning fra grønlandsk.

Det fremgår af redegørelse af 17. januar 2023 fra politiassistent ved Grønlands Politi, Simon Andres, der afhørte T den 4. oktober 2020:

”Generelt om afhøring af grønlandsktalende vidner/sigtede, når polititjenestemanden er dansktalende:

Indledningvist afklares det, hvorvidt der kan ske afhøring på dansk, uden at der opstår forståelsesproblemer. Herunder skal tjenestemanden vurdere, om afhørte kan forklare sig frit og flydende uden vanskeligheder ved at finde de rette ord eller formuleringer, el-

ler om afhørte vægrer sig mod at afgive forklaring på dansk af andre grunde, herunder eksempelvis antipati over for myndighederne.

Hvis afhørte vurderes ikke at kunne afgive en fri og flydende forklaring på dansk, foretages afhøringen enten af en grønlandsktalende polititjenestemand, eller ved hjælp af tolk. Det tilstræbes at anvende en uddannet tolk, men af og til foretages tolkningen af en grønlandsktalende polititjenestemand eller reservebetjent. I denne forbindelse er det vigtigt at være opmærksom på, at der i Grønland findes tre primære dialekter, der i visse situationer adskiller sig markant fra hinanden. Det at man taler og forstår grønlandsk, er således ikke ensbetydende med, at man kan kommunikere frit med andre grønlandsktalende fra hele landet. Afhøreren skal altså sikre sig, at tolken og den afhørte forstår hinanden. Derudover er der visse grammatiske strukturerer, man skal være opmærksom på, idet man eksempelvis i Grønland bekræfter et negativt formuleret spørgsmål bekræftende. Spørges der fx: ”Så du sparkede ham ikke?”, vil en grønlandsktalende typisk besvare dette ved at nikke, hvis han ikke sparkede ham. Det vil man i Danmark typisk besvare med et nej, hvis man ikke sparkede ham. Af de nævnte årsager, bør polititjenestemanden ofte bede den afhørte bekræfte afhørerenes forståelse, ved fx at spørge: ”Er det rigtigt forstået, at...”

Afhøringer oversættes ved konsekutivtolkning, forstået på den måde, at der stilles et spørgsmål, hvorefter det oversættes, hvorefter der svares, hvorefter svaret oversættes.

Vedr. den konkret afhøring af T:

Afhøringen foregik ved konsekutivtolkning.

...

Afhøringen blev skrevet direkte ind på computeren under afhøringen.

...

Gennemlæsningen er foretaget i direkte forlængelse af afhøringen, men derudover husker jeg ikke de specifikke forhold omkring gennemlæsningen.

Det er min klare overbevisning, at afhøringsrapporten korrekt gengiver afhørtes forklaring, idet jeg flere gange i løbet af rapporten har stillet afhørte opklarende spørgsmål, for at sikre mig, at jeg har forstået hans forklaring korrekt, og for at tilføje forklaringen yderligere detaljer.”

Landsdommeren i Grønland har den 23. august 2023 i forbindelse med sagens fremsendelse til Højesteret supplerende oplyst følgende:

”Grønlands Politis beslutning om udelukkende at skrive alle afhøringsrapporter på dansk giver anledning til flere udfordringer, når enten anklagemyndigheden eller forsvareren ønsker at foreholde eller dokumentere fra en afhøringsrapport. Afhøringerne ved Grønlands Politi kan overordnet inddeles i disse fire sprogsituationer:

- 1) En dansktalende betjent afhører en dansktalende person

- 2) En primært grønlandsktalende betjent afhører en dansktalende person
- 3) En betjent, der ikke taler grønlandsk, afhører en grønlandsktalende person. Forklaringen oversættes mundtligt til dansk af en ansat ved Grønlands Politi og skrives i rapporten af den dansktalende betjent
- 4) En Grønlandsktalende betjent afhører en grønlandsktalende person. Afhøringen gennemføres på Grønlandsk, oversættes og nedskrives på dansk af den afhørende betjent

I de situationer, der er beskrevet under punkt et og to kan den afhørte kontrollere, at rapportens indhold er korrekt. Det kan den afhørte ikke i de situationer, der er beskrevet under punkt tre og fire, og det er navnlig disse situationer, der giver anledning til udfordringer i praksis. I de situationer, der er nævnt under punkt tre og fire, sker det ofte, at den afhørte i retten oplyser, at vedkommende ikke har forklaret det, der står i afhøringsrapporten.

Hvis den afhørte person udelukkende er grønlandsktalende, vil den forklaring vedkommende hører oplæst i retssalen være mindst anden, men ofte tredje, oversættelse af det, vedkommende sagde under afhøringen, og der vil have været mindst to forskellige tolke til at oversætte. Den ene tolk er polititjenestemanden, og den anden tolk er den, der benyttes i retten, hvor det udelukkende er tolke, der ikke er inhabile efter retsplejelovens §§ 49-51, eller et af rettens medlemmer, der kan tolke, jf. retsplejelovens § 95, stk. 1-3.

Den første oversættelse sker fra forklaringen på grønlandsk til den danske version, der skrives i rapporten. En mulig anden version er oversættelse fra den danske skriftlige version til en mundtlig grønlandsk version, hvis den afhørte får den skriftlige forklaring gengivet på politistationen. Den anden eller tredje oversættelse er den, der sker i retten af rettens tolk.

Det fremgår af langt hovedparten af politiets rapporter vedrørende afhøring af tiltale, at vedkommende tilstår en sigtelse, også selvom det tydeligt fremgår af forklaringen, at vedkommende ikke tilstår. Det samme fænomen ses under retsmøder, hvor tiltalte tilstår, når anklageskriftet læses op, men enten ikke kan huske episoden eller reelt nægter sig skyldig. Jeg kan ikke fuldt ud forklare, hvad der er baggrunden for dette fænomen, men det er mit indtryk, at det blandt andet hænger sammen med den grønlandske befolknings generelle respekt for myndighederne, et ønske om at stille myndighederne tilfreds og en grønlandsk måde at forholde sig til informationer. Tilsyneladende bekræfter vedkommende tiltalen, hvis bare en eller nogle få af de faktiske oplysninger i tiltalen er korrekte.

Som det kan udledes af den omhandlede afhøringsrapport i den kærede sag, har det en betydning for afhøringen, om den afhørende polititjenestemand har forståelsen af, at en sigtet eller tiltalt person erkender et forhold eller ej, jf. herved også forsvarens anbringende, som er gengivet under det sidste punkt i hans mail af 9. december 2022.

Det sker endvidere, at en politirapports danske gengivelse af en afhøring, der er foregået på grønlandsk, er vanskelig at forstå for en dansksproget retsaktør. Der er så betydelig forskel på det grønlandske og danske sprog, herunder på den måde man udtrykker sig på, at oversættelse mellem de to sprog kræver virkelig gode sproglige forudsætninger. Dertil kommer, at det også kræver gode danskundskaber at formulere den oversatte forklaring på et professionelt skriftligt dansk. Som regel er det muligt at forstå indholdet

af en afhøringsrapport, men det er tydeligt, hvis rapporten er skrevet af en betjent, der primært er grønlandssproget.

Grønlands Politis afhøringer på grønlandsk og polititjenestemænds oversættelse af forklaringer fra grønlandsk til dansk kan ikke sammenlignes med fremmedsprogede forklaringer. Grønlandsk er ikke et fremmedsprog i Grønland, og den væsentligste årsag til, at vi har udfordringer med afhøringsrapporter, hvor den afhørte har afgivet forklaring på grønlandsk er, at Grønlands Politi udelukkende bruger dansk som arbejdssprog. Der ville ikke være de samme usikkerhedsmomenter ved Grønlands Politis afhøringsrapporter, hvis rapporter om grønlandske afhøringer var skrevet på både grønlandsk og dansk, eller hvis forklaringen var lydoptaget, så de grønlandskkyndige aktører i retssagen kunne læse eller høre, hvad der reelt blev udtalt til politiet.”

Retsgrundlag

Politirapporter og dokumentation af politirapporter

Den grønlandske retsplejelovs § 346, stk. 2 og 3, lyder:

”Stk. 2. Det væsentlige indhold af de afgivne forklaringer noteres i rapporterne. Særligt vigtige dele af forklaringerne gengives så vidt muligt med den afhørtes egne ord.

Stk. 3. Der skal gives den afhørte mulighed for at gøre sig bekendt med gengivelsen af forklaringen. Den afhørtes eventuelle rettelser og tilføjelser medtages. Den afhørte skal tilbydes at underskrive rapporten, men skal gøres bekendt med, at der ikke er pligt til at gøre dette. Det skal af rapporten fremgå, at disse regler er iagttaget.”

Den grønlandske retsplejelovs § 467, stk. 3, 1. pkt., lyder:

”Stk. 3. Uden for de i stk. 1 og 2 nævnte tilfælde kan dokumenter, som indeholder erklæringer eller vidnesbyrd, kun benyttes som bevismidler, hvis retten undtagelsesvis tillader det.”

Bestemmelserne blev indsat ved lov nr. 305 af 30. april 2008. Af forarbejderne til loven fremgår bl.a. (Folketingstidende 2007-08, 2. samling, tillæg A, lovforslag nr. L 34, spalte 1458 og 1508):

”Til § 346

Bestemmelsen vedrører politiets afhøringer.

...

Stk. 2 svarer til den danske retsplejelovs § 751, stk. 1. Den anvendte formulering af stk. 2 tager ikke sigte på at bestemme, hvilket sprog rapporten skrives i. Med hensyn til dette spørgsmål henvises til betænkningens afsnit IV, kap. 23, afsnit V og afsnit VIII, kap. 3.

Stk. 3 svarer til den danske retsplejelovs § 751, stk. 2, med de tilføjelser, at det lovfæstes, at den afhørte skal tilbydes at underskrive rapporten, og at det skal fremgå af rapporten, at procedurereglerne er overholdt.

...

Til § 467

Den foreslåede bestemmelse, der er ny, foretager en nærmere regulering af adgangen til at benytte dokumenter som bevismidler. Bestemmelsen er i vidt omfang udformet på grundlag af den danske retsplejelovs § 871, stk. 1-2 og 4.

...

Endelig følger det af stk. 3, at dokumenter, som indeholder erklæringer eller vidnesbyrd, og som ikke er nævnt i stk. 1 eller stk. 2, kun kan benyttes som bevismidler, hvis retten undtagelsesvis giver tilladelse til det. Dette omfatter bl.a. politirapporter eller afspilning af videoafhøringer af børn i sager om seksuelle overgreb.”

Loven bygger på bl.a. betænkning 1442/2004 om det grønlandske retsvæsen. Af betænkningens bind 2, s. 585-586, fremgår bl.a.:

”Kapitel 11. Sagens behandling i retten

...

11.2. Kommissionens overvejelser og forslag

11.2.5. Bevisførelse

...

Ét af de områder, som kommissionen i forbindelse med sin gennemgang af gældende ret har fundet det påkrævet at lovregulere, er anvendelsen af dokumenter som bevismidler. Som anført ovenfor i pkt. 11.1.3. er der ikke i gældende ret nogen lovregulering af dette led i bevisførelsen, hvilket kommissionen finder betænkeligt, når der henses til, at netop denne form for bevismidler kan indtage en meget central betydning i kriminalsager. Det gælder ikke mindst det vigtige spørgsmål om adgangen til under domsforhandlingen af dokumentere forklaringer, der er afgivet til politirapport.

Kommissionen foreslår på den baggrund, at der på grundlag af bestemmelsen i den danske retsplejelovs § 877 foretages en nøje regulering af adgangen til at benytte dokumenter som bevismidler

....

Endelig indebærer kommissionens forslag, at dokumenter, som indeholder erklæringer eller vidnesbyrd, og som ikke er omfattet af de ovennævnte typer af dokumenter, kun kan benyttes som bevismidler, hvis retten undtagelsesvist giver tilladelse til det. Dette omfatter bl.a. politirapporter, herunder forklaringer fra vidner eller andre, som således kun helt undtagelsesvis vil kunne benyttes som bevismiddel i sagen, da der også på dette punkt vil være tale om en fravigelse fra bevisumiddelbarhedsprincippet.”

Retssprog og tolkning

Den grønlandske retsplejelovs § 95 lyder:

”Retssproget er grønlandsk og dansk. Hvis ikke alle rettens medlemmer og sagens parter forstår det anvendte sprog, skal en tolk oversætte.

Stk. 2. §§ 49-51 om inhabilitet gælder også for tolke.

Stk. 3. Er det ikke muligt at tilkalde tolkebistand til det berammede retsmøde, eller vil tilkaldelse af tolk betyde en langvarig og uhensigtsmæssig udsættelse af sagen, kan et af rettens medlemmer dog oversætte.”

Af lovforslagets almindelige bemærkninger fremgår bl.a. (Folketingstidende 2007-08, 2. samling, tillæg A, sp. 1336 og 1343):

”4.3. *Fællesbestemmelser for alle retssager mv.*

4.3.2. Retssproget

Det fremgår af den nugældende retsplejelov, at retssproget i Grønland er grønlandsk og dansk, hvorfor begge sprog kan anvendes af og ved domstolene. Bestemmelsen bygger på en erkendelse af, at Grønland - dengang som nu - er et dobbeltsproget samfund, og at man ikke har anset det for muligt at foretrække enten det grønlandske eller det danske sprog som retssprog. Disse forhold kan efter kommissionens vurdering ikke ventes at ændre sig markant i de kommende år.

På den baggrund må det efter kommissionens opfattelse også fremover være retsplejelovens udgangspunkt, at retssproget i Grønland er grønlandsk og dansk, og der stilles således ikke forslag om ændringer i retsplejelovens centrale bestemmelser om retssproget.

Det har været et grundlæggende synspunkt for kommissionen, at det sprog, der umiddelbart anvendes i retssagen er grønlandsk, hvis parterne er grønlandske, eller hvor dette ikke er umiddelbart opnåeligt da at sikre, at mulighederne for en så effektiv og betryggende oversættelse som muligt er til stede.

Indsatsen er koncentreret omkring iværksættelse af tiltag, der hurtigst muligt kan afhjælpe eventuelle problemer i relation til anvendelsen af grønlandsk sprog og på sigt bidrage til en endelig løsning. Det foreslås på denne baggrund, at oversættelse så vidt muligt skal ske ved en tolk. En sådan ordning forudsætter naturligvis, at der er den fornødne kvalificerede tolkebistand til rådighed for domstolen. Dette emne behandles nærmere i afsnit V, pkt. 5, i betænkningen.

...

4.5. Kriminalsagers behandling

...

4.5.7.4. I betænkningens afsnit V er behandlet en række centrale spørgsmål vedrørende sproget og det særlige forhold, at det grønlandske samfund er dobbeltsproget. Det har for kommissionen været et grundlæggende synspunkt, at der i videst muligt omfang må stiles imod, at det anvendte sprog i retsvæsenet er grønlandsk, hvor det er nødvendigt, og - hvor dette ikke er umiddelbart opnåeligt - da at søge at sikre at mulighederne for, at en så effektiv og betryggende oversættelse som muligt er til stede. På denne baggrund finder kommissionen det naturligt at indføre en bestemmelse i retsplejeloven om, at anklageskrifter og bevisfortegnelser skal udfærdiges på eller oversættes til et sprog, som den tiltalte forstår.”

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen bl.a. (Folketingstidende 2007-08, 2. samling, tillæg A, sp. 1392-1393):

”Bestemmelsen i *stk. 1* fastslår, at retssproget er grønlandsk og dansk, og den svarer således til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 2, § 1, *stk. 1*. Til forskel fra den gældende bestemmelse i retsplejeloven foreslås dog, at det skal være lovens udgangspunkt, at oversættelse skal ske ved brug af tolk, hvis ikke alle rettens medlemmer og sagens parter forstår det anvendte sprog. Oversættelse ved et af rettens medlemmer skal således fremover så vidt muligt undgås. Med henblik på at sikre dette er det i det foreslåede *stk. 3* fastsat, at oversættelse ved andre end en tolk kan ske, hvis det ikke er muligt at tilkalde tolkebistand til det berammede retsmøde, eller hvis tilkaldelse af tolk indebærer en langvarig og uhensigtsmæssig udsættelse af sagen. Det må bero på en konkret vurdering, om problemerne med at rekvirere en tolk er så store, at hensynet til at fremme sagen efter omstændighederne kan begrunde, at oversættelsen gennemføres på denne måde.

...

Stk. 2 fastslår, at reglerne om inhabilitet for dommere (og andre retsmedlemmer) i §§ 49-51 også gælder for tolke.”

Af betænkning 1442/2004 om det grønlandske retsvæsen bind 1, fremgår på side 139-140, 147-149, 152 og 154-155 bl.a.:

”Afsnit IV

Nogle tværgående problemstillinger

...

2. Generelle problemstillinger

2.1. Sproget

Sproget har været et gennemgående og centralt tema i kommissionens arbejde. Grønlandsk er naturligvis det fremherskende sprog, men en betydelig del af befolkningen be-

hersker desuden i forskellig grad dansk. I den danske befolkningsgruppe taler kun relativt få grønlandsk.

I ethvert land skal rettens, politiets og kriminalforsorgens sprog som udgangspunkt være befolkningens eget sprog. Det er ikke ganske nemt at gennemføre i Grønland. En del af dem, der udøver retten, kredsdommere og domsmænd, anstaltspersonale, kriminalforsorgspersonale og politifolk er fortrinsvis grønlandsk talende. Men en del af de overordnede stillinger i også den grønlandske del af retsmyndighederne er beklædt med sproget dansktalende. Det gælder således landsdommeren og juristerne dér, politimesteren og politimesterembedets jurister, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Justitsministeriet etc. Selvom grønlandsk ideelt set burde være det dominerende sprog i retslivet, er dette således ikke tilfældet. Ganske vist foregår den mundtlige betjening overvejende på grønlandsk, men meget af det skriftlige materiale i retssystemet foreligger alene på dansk. Disse sproglige forhold må iagttages som et vilkår for Grønlands retsvæsen. Det har været et helt centralt element i kommissionens arbejde at forholde sig til dette problem, og det har været et grundsynspunkt at arbejde for, at retssproget i alle elementer af retslivet som udgangspunkt er grønlandsk eller i hvert fald indrettet således, at den, som er hovedpersonen i en sag eller sagsbehandling, fuldt ud forstår, hvad der sker i sagen. Dette indebærer nødvendigheden af et omfattende tolkearbejde såvel skriftligt som mundtligt, en nødvendighed der yderligere understreges derved, at retsvæsenets overordnede som nævnt ofte er danske og skal kunne forstå, hvad der er foregået i underordnede instanser med henblik på at træffe såvel konkrete som generelle beslutninger vedrørende retsvæsenets virke.

Et særligt problem udgør den juridiske terminologi på grønlandsk. Det grønlandske sprog har gennemgået en enorm udvikling, siden den nuværende retsplejelov og kriminallov blev til. Kommissionen har i samarbejde med Det Grønlandske Sprognævn udført et betydeligt arbejde med at føre den juridiske sprogbrug på grønlandsk ajour, hvilket har resulteret i en publikation med en autoriseret ordliste, som er udgivet af Sprogsekretariatet under Grønlands hjemmestyre.”

...

Afsnit V

Sproget

1. Forholdene ved kommissionens nedsættelse

...

1.3. Retsmyndighedernes anvendelse af sproget

1.3.1. Talesprog i forhold til borgerne

I almindelig daglig omgang med borgerne – for eksempel politifolk under tjeneste og anstaltspersonale i forhold til indsatte – tales normalt grønlandsk, men dansk hvis det er nødvendigt. De tilkaldtes sprogproblem søges typisk løst via kolleger eller indsatte eller på anden måde.

Også i retlige forhold tales normalt det sprog, der er borgerens modersmål. Afhøringer og andre forklaringer sker således normalt på modersmålet. Undertiden er oversættelse

nødvendig, eksempelvis hvis anklager eller bisidder ikke behersker borgerens modersmål. Særligt for tilkaldt personale gælder det, at oversættelse altid er nødvendig, hvis en af parterne eller tiltalte ikke behersker dansk. Således er oversættelse ofte nødvendig under behandlingen af sager i landsretten.

Selvom der således både er regler om og mulighed for oversættelse, kan sprogproblemerne alligevel give anledning til misforståelser. Grønlandssprogede, der kan dansk, og dansksprogede, der kan grønlandsk, behersker ikke altid de finere nuancer i det andet sprog og er derfor ikke opmærksomme på – eller vil ikke være ved – at der er passager, de ikke har forstået. Og det kan gælde både for den, der oversætter, og for den, der får oversat. Retsmyndighederne har således et aldrig hvilende forståelsesproblem.

Samtaler med henblik på udfærdigelse af mentalerklæringer, og psykiatrisk behandling i henhold til dom kræver næsten altid tolkning, enten fordi erklæringen skal foreligge på dansk, eller fordi det overordnede behandlingspersonale kun er dansktalende.

1.3.2. Skriftsprog i forhold til borgerne

Retsmyndighedernes henvendelser til borgerne i blanketform eller efter fast koncept, vil typisk være udfærdiget på begge sprog. I andre tilfælde vil skrivelser mv. fra kriminalforsorgen typisk være på modtagerens sprog, mens de fra politi og domstole normalt – og i stigende omfang – vil være udfærdiget på dansk.

Følgende centrale dokumenter udfærdiges udelukkende på dansk:

- Politirapporter
- Anklageskrifter
- Retsmødebegæringer
- Mentalerklæringer
- Andre udtalelser til brug for retten (for eksempel fra Kriminalforsorgen om foranstaltningsændringer)

Hvis borgeren ikke forstår dansk skriftsprog, må nødvendig oversættelse ske mundtligt ved den udfærdigende myndighed(spersion), ved retspersonalet eller lignende.

Af den grønlandske retsplejelovs kapitel 2, § 4, stk. 3, fremgår, at en forklaring så vidt muligt skal tilføres i det sprog, i hvilket den er afgivet. Alligevel udfærdiges retsbøger efterhånden udelukkende på dansk, også selvom hele retshandlingen er foregået på grønlandsk. Sprogproblemet kan typisk illustreres således: Afhøring til politirapport sker på grønlandsk. Udfærdigelsen af rapporten sker ved politimandens oversættelse til dansk. Skal den tiltalte under retssagen foreholdes sine udtalelser til rapport, sker dette via dennes tilbageoversættelse til grønlandsk ved anklager eller kredsdommer. Den forklaring, som den tiltalte har afgivet på grønlandsk, refereres herefter af kredsdommeren eller retssekretæren på dansk til retsbogen.

Domme og domsudskrifter udfærdiges udelukkende på dansk. Skal udskrifterne også foreligge på grønlandsk – hvad de skal i kriminalsager, hvis der kan blive tale om frihedsberøvelse – oversættes den danske tekst. Tilsvarende skal så vidt muligt ske i andre sager, hvis blot en af parterne udelukkende er grønlandssproget.

...

1.4. Oversættelse – tolkning

I landsretten medvirker altid tolk, hvis ikke alle tilstedeværende behersker samme sprog.

I kredsretterne forestås oversættelse typisk af kredsdommeren eller en sekretær, kombineret med at de mødte, der er dobbeltsprogede, oversætter hvad de selv har sagt. Til kaldt tolk anvendes kun sjældent.

Uden for retssalen oversætter myndighedspersonerne normalt selv i nødvendigt omfang (politifolk, tilsynsførende, anstaltsbetjente mv.).

...

4. Tiltag iværksat efter kommissionens nedsættelse

...

4.1. Inden for politiets område

Som nævnt har det været et ønske, at bl.a. forklaringer til politirapporter nedskrives på det sprog, som de er afgivet på, så man undgår væsentlige fejlkilder, og dermed retssikkerhedsmæssige problemer under en retssag.

Politimesteren har undersøgt, om det vil være muligt at gennemføre en forsøgsordning efter disse retningslinier, hvilket imidlertid har vist sig vanskeligt. Politiet er vant til at skrive rapporterne på dansk, og en rapport udfærdiget på grønlandsk vil skulle oversættes til dansk af hensyn til rapportens videre brug af anklagemyndigheden. Denne oversættelse skal ikke foretages af den enkelte politimand, der dels ikke er autoriseret tolk, dels har andet at bruge sin tjenestetid til. Princippet gennemførelse kræver derfor, at politiet råder over tolkebistand i fornødent omfang, jf. nedenfor. Imidlertid er det som en start besluttet, at alle politirapporter tilføres en oplysning om, på hvilket sprog de er optaget, oplæst og evt. vedstået.

Kommissionen har peget på den mulighed, at der som et forsøg kunne ske optagelse af politirapporter på grønlandsk i de mindre sager, hvor påtalen afgøres af stationslederen. Dette kræver, at politiets personale uddannes i skriftlig formulering på grønlandsk, og den tid, der vil medgå til dette, kan give visse ressourceproblemer. Da politimesterembedet og rigsadvokaten med jævne mellemrum gennemgår denne gruppe af mindre sager, må de grønlandske politirapporter som et nødvendigt led i forsøget oversættes til dansk. Et forsøg kan belyse mulighederne og konsekvenserne samt fordele og ulemper.

Skal politimesterembedets anklageskrifter oversættes til grønlandsk (hvad de efter politiets egne regler skal, såfremt den tiltalte ikke forstår dansk), kræver det egentlig tolkebistand, som politiet ikke hidtil har rådet over, jf. dog pkt. 5.5. nedenfor. Politimesteren har vurderet, at behovet er en fuldtidsansat tolk samt en rutineret kontorfunktionær til renskrivning på grønlandsk. Der er herved ikke taget højde for vakancer, ferier, forsinkelser mv. Skal også rapporter samt distrikternes anklageskrifter oversættes, er behovet mangefold større.

Som følge af de påpegede betydelige uddannelses- og ressourceproblemer må det forudses, at de af kommissionen foreslåede tiltag kun langsomt kan blive til virkelighed, men de må ikke tabes af syne.

5. Centrale tolketjenester

...

5.2. Behovet for mundtlig tolkning

Institutionernes placering såvel i Nuuk som i de øvrige byer i Grønland gør det nødvendigt, at de selv kan klare den almindelige mundtlige tolkning ved kundebetjening. Tolkningen klares typisk alle vegne ved dobbeltsprogede medarbejdere, og inden for statens område er der kun hos rigsombudsmanden og landsdommeren ansat translatører og tolke, som i et vist omfang også tolker i forbindelse med mundtlig kundekontakt.

...

5.3. Behovet for skriftlig tolkning

Med hensyn til skriftlig tolkning er det naturligvis mest hensigtsmæssigt, at denne kan foregå på arbejdsstedet, således som det også sker hos rigsombudsmanden og landsdommeren. De øvrige institutioner, dvs. politimesteren med tilhørende distrikter, kredsetterne, anstalterne og kriminalforsorgens afdelinger, har ikke fastansatte tolke, men klarer sig med enten slet ikke at oversætte, at lade oversættelserne ske ved de ansatte medarbejdere eller ved at benytte sig af ekstern bistand fra centralt hold, fra bureauer eller freelance oversættere i øvrigt, hvor kvaliteten har været noget svingende.”

Anbringender

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at Grønlands Landsrets beslutning må antages grundlæggende at basere sig på den forudsætning, at der generelt ikke kan fæstnes lid til en oversættelse fra grønlandsk til dansk, som er foretaget af en reservepolitibetjent (eller af anden politimand ansat ved Grønlands Politi). Beslutningen må antages at indebære, at særligt vigtige dele af forklaringer fremover skal gengives på grønlandsk i afhøringsrapporten, hvis sigtede har udtalt sig på grønlandsk, selv om afhøringen er foretaget på dansk med grønlandsk tolkning. Beslutningen må endvidere antages at indebære, at den afhørte ikke kan anses for at have haft ”reel mulighed” for at gøre sig bekendt med indholdet af rapporten og komme med rettelser, når afhøringen er foregået med tolk, og afhørte har udtalt sig på grønlandsk, mens afhøringsrapporten er affattet på dansk. En sådan retstilstand, der er uden støtte i de gældende regler i den grønlandske retsplejelov, vil have vidtrækkende konsekvenser for Grønlands Politis behandling af kriminalsager fremover.

Det er i Den Grønlandske Retsvæsenkommissions betænkning fra 2004 forudsat, at oversættelser hos politiet kan forestås af personer, der er ansat hos politiet, sådan som det er sket i den foreliggende sag. Det er endvidere i betænkningen accepteret som et praktisk vilkår i det grønlandske retsvæsen, at afhøring til politirapport kan ske på grønlandsk, hvorefter rapporten

udfærdiges ved, at politimanden oversætter det forklarede til dansk. Den grønlandske retsplejelovs § 95 finder kun anvendelse på tolke i retten og ikke ved tolkebistand i forbindelse med en politiafhøring.

Grønlands Landsret har lagt op til en retstilstand, hvorefter dokumentation af politiets afhøringsrapport i tilfælde, hvor tiltalte nægter at udtale sig i retten, som udgangspunkt afvises, selv om den pågældendes rettigheder er overholdt ved politiets afhøring. Dette må anses for en markant ændring af den gældende retstilstand.

Tiltaltes forklaring til politirapport må som det helt klare udgangspunkt tillades dokumenteret efter den grønlandske retsplejelovs § 467, stk. 3, hvis rettighederne i forbindelse med politiets afhøring er overholdt, og tiltalte ikke ønsker at afgive forklaring i retten, jf. herved U 2000.1309H og U 2018.3745H.

Spørgsmålet om bevisværdien af den dokumenterede forklaring må i stedet inddrages i rettens efterfølgende vurdering af beviserne i sagen. Dokumentation kan således ikke afvises, selv om den pågældende forklaring eventuelt kan vise sig at blive det eneste eller reelt afgørende bevis, idet retten i stedet må forholde sig til, om der på dette grundlag eventuelt bør ske frifindelse som følge af, at beviset står alene.

I den foreliggende sag blev den grønlandske retsplejelovs regler om sigtedes rettigheder iagttaget under afhøringen af T, og dokumentation af hans forklaring burde derfor have været tilladt, da han nægtede at afgive forklaring.

T har anført navnlig, at den grønlandske retsplejelovs § 467, stk. 3, må fortolkes sådan, at en tiltaltes forklaring til politirapport kun kan tillades dokumenteret, hvis afhøringen hos politiet er foregået i overensstemmelse med retsplejelovens regler.

Da hans forklaring til politiet blev afgivet på grønlandsk, burde afhøringsrapporten eller i hvert fald som minimum særligt vigtige dele af forklaringen have været udfærdiget på grønlandsk, jf. den grønlandske retsplejelovs § 346, stk. 2. Det kan ikke lægges til grund, at han kunne læse rapporten på dansk, og det er ikke i rapporten angivet, hvordan rapporten er blevet

gengivet for ham, ligesom det ikke fremgår, om han har haft bemærkninger eller tilføjelser. Det kan dermed ikke lægges til grund, at han gennemlæste og forstod rapporten.

Det var i strid med habilitetsreglerne i den grønlandske retsplejelovs § 95 eller princippet heri at anvende en reservepolitibetjent som tolk ved afhøringen. Det var også i strid med Rigspolitiets tolkeetiske regler, at tolken ikke var uafhængig. For at sikre tolkningens rigtighed må det som minimum kræves, at den pågældende tolk er uddannet eller godkendt af Rigspolitiet. Der er ikke grundlag for at slække på borgernes retssikkerhed, blot fordi det vil være forbundet med praktiske vanskeligheder for Grønlands Politi at sikre, at der i sager, hvor der afgives forklaring på grønlandsk, også udfærdiges en politirapport på grønlandsk.

Da hans rettigheder i forbindelse med politiafhøringen i henhold til den grønlandske retsplejelovs regler ikke har været iagttaget, var det med rette, at kredsretten ikke tillod dokumentation af politirapporten under hovedforhandlingen.

Højesterets begrundelse og resultat

T blev ved Semersooq Kredsrets dom af 17. november 2022 frifundet for tiltale om, at han den 4. oktober 2020 skulle have slået sin kæreste i ansigtet, så hun pådrog sig en hævelse i hovedet. Dommen er ikke anket.

Under hovedforhandlingen besluttede kredsretten ikke at imødekomme anklagemyndighedens anmodning om at dokumentere Ts forklaring til politirapport, efter at han havde nægtet at udtale sig. Grønlands Landsret stadfæstede beslutningen.

Sagen angår, om der er grundlag for at omgøre beslutningen og fastslå, at anklagemyndighedens anmodning om tilladelse til at dokumentere Ts forklaring til politirapport burde have været imødekommet.

En tiltalts forklaring til politirapport kan i medfør af den grønlandske retsplejelovs § 467, stk. 3, kun dokumenteres og benyttes som bevismiddel, hvis retten undtagelsesvis tillader det. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 871, stk. 4.

I en situation, hvor tiltalte nægter at udtale sig under hovedforhandlingen, er det en forudsætning for at dokumentere vedkommendes forklaring til politirapport, at politirapporten er optaget i overensstemmelse med den grønlandske retsplejelovs regler, jf. herved Højesterets dom af 13. marts 2000 (UfR 2000.1309) om den danske retsplejelov. Om der skal gives tilladelse til dokumentation beror i øvrigt på rettens konkrete vurdering.

Højesteret finder efter forarbejderne til den grønlandske retsplejelov, at det er i overensstemmelse med den grønlandske retsplejeordning, at politirapporter udarbejdes på dansk, og at en politiafhøring, der ikke kan ske på grønlandsk, kan foregå på dansk ved brug af tolk, der f.eks. kan være ansat ved politiet. I modsætning til tolkning ved retterne gælder der ikke særlige habilitetskrav til tolke ved politiafhøringer.

Politiafhøringen den 4. oktober 2020 af T, der er grønlandsktalende, foregik på dansk. En politibetjent fungerede som tolk, og politirapporten er udarbejdet på dansk. Disse forhold ville efter det anførte ikke være til hinder for, at kredsretten kunne have tilladt dokumentation af politirapporten under hovedforhandlingen.

Det fremgår af politirapporten, at T forud for afhøringen blev gjort bekendt med, at han ikke havde pligt til at udtale sig til politiet, jf. den grønlandske retsplejelovs § 347, stk. 1. Han blev endvidere gjort bekendt med, at han var berettiget til en forsvarer, jf. den grønlandske retsplejelovs § 320, stk. 1, og han oplyste, at han ikke ønskede en forsvarer til stede under afhøringen. Der er ikke grundlag for at fastslå, at politirapporten er udarbejdet i strid med den grønlandske retsplejelovs § 346, stk. 2, hvorefter bl.a. særligt vigtige dele af forklaringen så vidt muligt gengives med den afhørtes egne ord.

Højesteret lægger herefter til grund, at politirapporten er optaget under iagttagelse af den grønlandske retsplejelovs regler. Da T nægtede at udtale sig under hovedforhandlingen, måtte det derfor som nævnt bero på kredsrettens konkrete vurdering, om der var grundlag for at tillade politirapporten dokumenteret.

Kredsretten omtaler i begrundelsen for ikke at tillade dokumentation af politirapporten bl.a., at sagen ikke kan sammenlignes med en sag om meget grov voldskriminalitet. Højesteret bemærker hertil, at dokumentation af politirapporten ville kunne have fundet sted, selv om T

ikke var tiltalt for grov vold, men for at have slået sin kæreste i ansigtet. Efter de foreliggende oplysninger om det videre forløb under hovedforhandlingen må det imidlertid lægges til grund, at Ts forklaring til politirapport ville have udgjort det eneste eller det væsentligste bevis mod ham, og Højesteret finder af den grund ikke anledning til at omgøre kredsrettens beslutning.

Med denne begrundelse stadfæster Højesteret Grønlands Landsrets beslutning.

Thi bestemmes:

Grønlands Landsrets beslutning stadfæstes.

Statskassen skal betale kæresagens omkostninger for Højesteret.